

Evrensel Parlamento'26

Teknoloji Meclisi

Çalışma Rehberi

Akademik Ekip Üyesi: Nil İpek Demirezen
Meclis Başkanı: Şevval Özgü Tan

Kapsam: TEKNOLOJİNİN TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Geçmiş: Sanayi devriminin insan emeği ve üretim verimliliğine etkileri

Günümüz: Sosyal Medyanın insan davranışını etkileyen manipülasyonu-nun engellenmesi

Gelecek: 2035'e kadar yapay zekâ etkisi altında ortaya çıkan teknolojik inovasyonların hızla gelişmesi sürerken kişisel veri gizliliğinin korunması

İçerik tablosu

A. Meclisin Kapsamının Açıklanması

B. Kapsamla ilgili Genel Terimler

C. Geçmiş konusu ve açıklaması

D. Geçmiş alt başlıkları

E. Günümüz konusu ve açıklaması

F. Günümüz alt başlıkları

G. Gelecek konusu ve açıklaması

H. Gelecek alt başlıkları

I. Kaynakça

A. Meclisin Kapsamının Açıklanması

Dijital teknolojilerin yaygın ve daha da hızlanarak geliştiği bir çağda yaşıyoruz. İletişimden zaman yönetimine , üretimden sağlık hizmetlerine kadar teknoloji araçları hayatlarımız üzerinde muazzam bir etkiye sahip. Teknolojinin gelişimi sayesinde sahip olduğumuz yenilikler hayatlarımızı yeniden şekillendiriyor.Bu teknolojiler günlük hayata giderek daha fazla entegre olurken, ortaya çıkabilecek olumlu ve olumsuz etkileri konusunda farkındalığı artırmak çok önemli.Çünkü insan kültürünün başından beri teknoloji ve toplum yakından iç içe geçmiştir. Teknoloji bizi özellikle 21. Yüzyılda bu denli etkisi altına alabilmişken , bu gidişatın bizim kontrolümüz altında bulunması önem kazanıyor. İnternet ve ilerlemeyi hedefleyen sayısız icat, günlük hayatı inanılmaz derecede kolaylaştırmasına rağmen son zamanlarda, yeni teknolojinin biraz raydan çıktığı hissi uyandırmış olması toplum için bir uyarı olabilir mi? Bu önü alınamaz ilerlemeyi durdurabilecek donanıma sahip miyiz? Teknolojinin topluma dair olan etkisini dengelerken birtakım yenilikçi özelliklerden feragat etmek zorunda kalma durumunda olabilir miyiz? Ya da en önemlisi bu süregelen düzenin normalleştirilmesi daha uygun bir seçenek mi?

B. Kapsamla ilgili Genel Terimler

Otomasyon: Sanayide, yönetimde ve bilimsel, teknik işlerde insan emeği olmaksızın, işlerin otomatik işleyen araçlarla yapılması. (GEÇMİŞ BAĞLAMI DAHİLİNDE)

Dopamin bağımlılığı: Resmi olarak bir teşhis kategorisi olmasa da beynin ödül mekanizmasının belli bir aktivite ya da madde tarafından aşırı uyarılması neticesi meydana çıkan davranışsal bir döngüyü tanımlamak adına kullanılan popüler bir kavramdır.(GÜNÜMÜZ BAĞLAMI DAHİLİNDE)

Sermaye: Bir ticaret girişiminin gerçekleştirilmesi ve yürütülmesi için gerekli olan, bu işte kullanılan para ve paraya çevrilebilecek malların tümü. (GEÇMİŞ BAĞLAMI DAHİLİNDE)

Geleneksel medya: Tek yönlü iletişim sağlayan dergi, televizyon ve gazete gibi iletişim araçlarının bütününe verilen isimdir. (GÜNÜMÜZ BAĞLAMI DAHİLİNDE)

C. Geçmiş Konusu ve Açıklaması:

Bugünkü dünyaya baktığımızda — arabalar ve metrolarla dolu şehirlerimiz, bir düğmeye

basarak aydınlanan evlerimiz ve dünyanın dört bir yanından gelen mallarla dolu raflarımız — Sanayi Devrimi'nin derin izlerini görmezden gelmek imkansız. Sanayi Devrimi, toplumların insan, hayvan veya su gücüne dayalı yaşam biçimlerinden, makinelerin ve buhar motorlarının gücünden yararlanmaya geçişi için büyük bir adımdı.

Sanayi devrimleri, insanlığın teknolojik yolculuğunu beş temel çağa bölmüştür: birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sanayi devrimi . Bu başlık (Geçmiş Konusu) 1. Sanayi devrimi olan buhar gücüyle çalışan makinelerin yükselişi ve makineleşme süreci üzerine yoğunlaşmıştır. Buhar ve pamuk; bu iki güç, toplumun temel yapısını yeniden şekillendirdi.

BUHAR MAKİNESİNİN İCADI

James Watt kendi buhar motorunu, atmosferik buhar motorunun mucidi Thomas Newcomen'in tasarımını geliştirerek ve verimliliğini artırarak geliştirdi.

Buhar makinesinden önce madenlerde açığa çıkan su atlar tarafından hareket ettirilen bir makara sistemindeki kovalar aracılığıyla çıkarılıyordu. Daha sonraları buharla çalışan sistemler kullanılmaya başlandı.

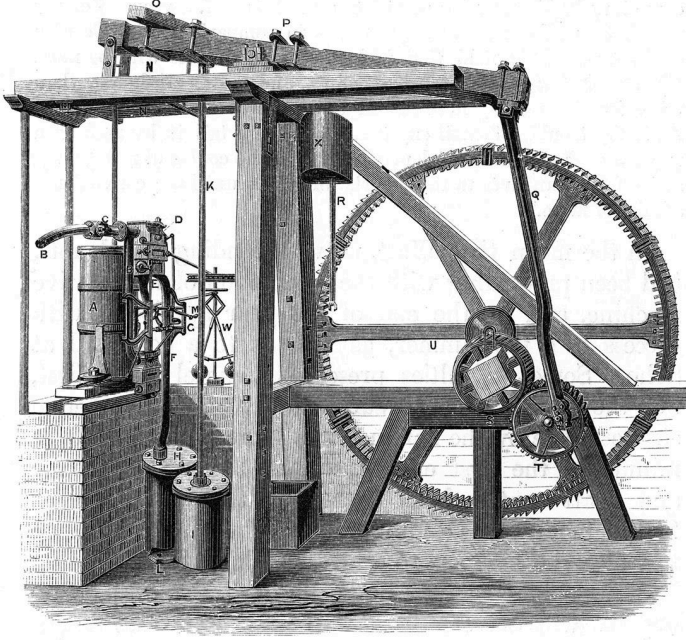
İngiliz mühendis Thomas Savery, 1698'de, icat ettiği buhar motorunun patentini almıştı. Savery'nin buhar motorunda su ısıtılarak buharlaştırılıyordu. Buharın bulunduğu tank soğutulduğunda içinde oluşan vakum madende açığa çıkan buharın yukarı çekilmesinde kullanılıyordu. Ancak bu buhar motoru tasarımı suyu çok yükseğe çıkaramıyordu. Bu nedenle derin madenlerde kullanılamıyordu.

İngiliz demirci Thomas Newcomen, on yıldan uzun bir süre boyunca buhar motoru üzerine çalışmalar yaptı. Newcomen'in motorunda buhar atmosfer ile aynı basınçtaydı, bu nedenle Newcomen'in motoruna “atmosferik” motor denilmişti. Newcomen motoru ilk defa 1712'de kuruldu.

İngiliz mühendis John Smeaton, Newcomen'in atmosferik buhar motorunun verimini artırmak için İngiltere'de kullanılan çok sayıda atmosferik buhar motoru tasarımını ayrıntılı olarak inceledi. Araştırmaları sonucunda motor parçalarının, özellikle pistonun ve silindirin, çalışma mekanizmasını geliştirerek motorlarının performansını iki katına çıkarmayı başardı.

1760'lı yıllarda James Watt da buharlı motorlarla ilgileniyordu.

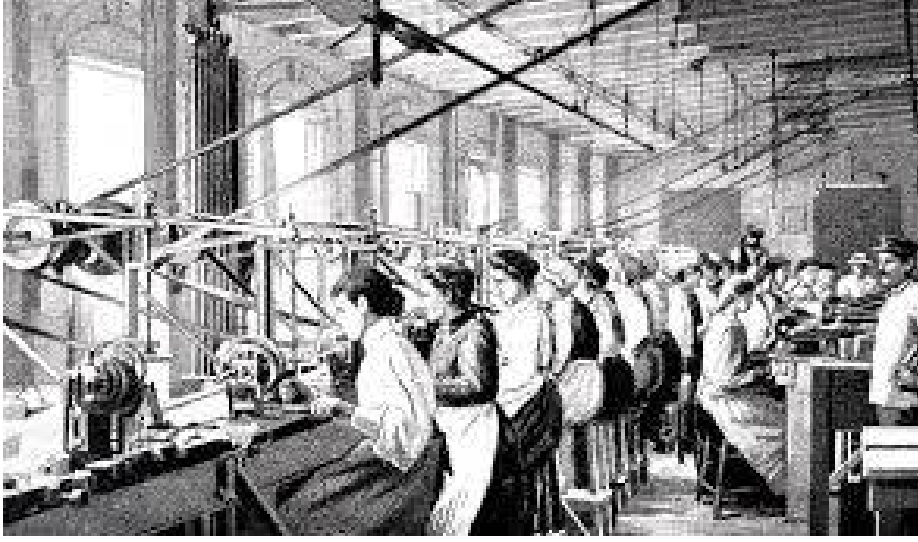
James Watt, buharın yoğunlaştırılması sırasında su gaz hâlden sıvı hâle geçerken açığa çıkan ısının Newcomen'in buhar motoru tasarımının en büyük problemi olduğunu düşündü. James Watt, buharı, pistonun bulunduğu silindirden ayrı bir silindirde yoğunlaştırarak bu sorunu çözmeyi başardı. James Watt'ın buhar motoru kısa sürede Birleşik Krallık'taki birçok maden işletmesine kuruldu. Watt'ın buhar motoru tasarımı Sanayi Devrimi'nin itici gücü oldu.

PAMUĞUN DEĞERİ

Buharın yükselişi, pamuğun patlayıcı büyümesiyle mükemmel bir şekilde örtüştü. Pamuk bir altın madeniydi. 18. yüzyılın ortalarına kadar, pamuk eğirme ve dokuma, evlerde veya küçük atölyelerde yapılan yavaş, elle yapılan işlemlerdi. Yeni makinelerin ortaya çıkışı bu ev sanayisini tamamen değiştirdi. James Hargreaves, Richard Arkwright gibi isimler yeni çalışmalar ile bu devinimi desteklemeye devam ederken asıl devrim, Edmund Cartwright'ın buharla dokumayı birleştiren güç tezgahıyla (1785) gerçekleşti. Eskiden zahmetli ve emek yoğun bir süreç olan dokuma, Watt'ın motorlarıyla çalışan mekanik devler sayesinde inanılmaz bir hızla yapılıyordu. 19. yüzyılın başlarında, Britanya'nın tekstil fabrikaları, hem yurt içinde hem de yurt dışında pazarları dolduran, uygun fiyatlı kumaş dağları üretiyordu.

Pamuk patlaması küresel ticaretle de beslendi; ham pamuğun büyük bir kısmı, Avrupa'nın doymak bilmeyen talebini karşılamak için köleleştirilmiş işçilerin acımasız koşullar altında çalıştığı Amerikan Güneyi'ndeki plantasyonlardan geliyordu. Sanayi Devrimi'nin bu karanlık bölümü göz ardı edilemez; makineler Britanya'da üretimi kolaylaştırırken, başka yerlerde insan acısını derinleştirdi.

SANAYİ DEVRİMİ SONUÇLARI

Sanayi Devrimi önemli ekonomik, siyasal ve toplumsal dönüşümlere neden olmuştur. Batı Dünyası bir şehir toplumu hâline gelmiştir. Kırdan şehre göç olmuştur ve bu nüfus, gelişmiş fabrika sistemlerindeki çalışan iş gücü kitlesinin oluşmasına sebep olmuştur.

Sanayi Devrimi, Avrupa'da burjuva sınıfının yapı değiştirmesine ve yeni bir işçi sınıfının doğmasına yol açmıştır. Eski burjuva sınıfına fabrika sahipleri de katılmıştı. Burjuva sınıfı artık her ülkede en zengin sınıf haline gelmiştir. Ancak ülkelerin çoğunda orta sınıf pek çok siyasal ve sosyal haklardan mahrum bırakılmıştır.

Avrupa'da Sanayi Devrimi öncesinde de bir işçi sınıfı varlığını göstermiştir. Bu sınıf her zaman çoğunlukta ancak bilinçsiz bir düzene sahipti. Sanayi Devrimi sonucunda işçi sınıfı bilinçlenmeye başlamıştır. Toplumların hemen hepsinde en kalabalık sınıfı oluşturmuştur. İşçi sınıfı, yoğunluğuna karşın ekonomik ve siyasal haklardan mahrumdur. Ücretleri düşük, yaşama ve çalışma koşulları elverişsizdir. Çalışma saatleri uzun, fabrikalar havasız ve her türlü sağlık koşullarından uzak bir özellik göstermiştir.

D. Geçmiş alt başlıkları

1)Sanayi Devrimi sürecinde makinelerin işçilerin yerine geçmesi toplumsal yapıyı nasıl etkiledi?

2)Otomasyon, işçi sınıfı ile sermaye sahipleri arasındaki güç dengesini nasıl etkiledi?

3)Otomasyonun neden olduğu iş kayıpları, yeni iş alanları yaratılarak telafi edilebildi mi?

4)Verimlilik artışı ekonomik büyümeye nasıl katkı sağladı?

5)Sanayi Devrimi'nde insan emeği tamamen yok edildi mi ? Edilmediyse retim sürecinin hangi aşamalarında vazgeçilmez olmaya devam etti?

6)El işçiliğinden fabrika işçiliğine geçiş, işçilerin mesleki becerilerini nasıl etkiledi?

7)Sanayi Devrimi, insan emeğinin kolayca yerinin doldurulabileceğini gösterdi; peki biz bu duruma nasıl karşı koyabilir veya emeğin değerini nasıl koruyabilirdik?

8)Otomasyon nedenli ortaya çıkan işsizlik mi insan emeğinin savunulması ile oluşan ekonomik gerileme mi göze alınabilir bir risk olarak görülebilir?

E. Günümüz Konusu ve Açıklaması:

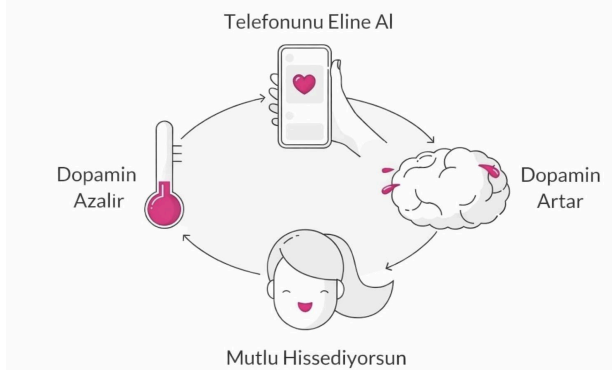
Günümüz dünyası bilgiye ulaşmanın her zamankinden kolay olduğu bir dönemdir. Ancak maalesef “doğru” bilgiye ulaşmak da aynı derecede zorlaşmıştır. Sosyal medyada yayınlanan içeriklerin büyük bir kısmı herhangi bir denetimden geçmeden yayınlanmaktadır. Bu ise bilgi kirliliğine sebep olarak yanlış veya eksik bilgilerin hızla yayılmasına sebep olmaktadır. Bilgi kirliliği insanların doğruyla yanlış ayırt etmesini zorlaştırırken, manipülasyonla ise bu yanlış bilgilerin kasıtlı olarak yönlendirilmesiyle insanların düşünce ve davranışlarını etkilemek amaçlanır, özellikle toplumsal olaylar, kriz dönemleri vb. Durumlarda bu manipülasyonlar daha büyük etkiler yaratmaktadır. Bunun önüne geçebilmek için bireylerin karşılaştıkları bilgileri sorgulama becerisi kazanması ve dijital okuryazarlığın artırılması büyük önem taşımaktadır.

Geçmişte Sanayi Devrimi insanın fiziksel emeğinin yerini alırken günümüz dünyasında dijital teknolojiler, geçmişte olduğu gibi yalnızca üretim süreçlerini değil, aynı zamanda insan düşünceleri ve davranışlarını doğrudan etkileyen, insanın zihinsel süreçlerini ve sosyal ilişkilerini yeniden şekillendiren önemli bir faktör haline gelmiştir. Bunun en büyük sebebi ise giderek yaygınlaşan sosyal medya platformlarıdır. Sosyal medya her ne kadar bilgiye her zamankinden hızlı erişmemizi sağlasa da, beraberinde bilgi kirliliği ve manipülasyon riskini de arttırmaktadır. Sosyal medya, geleneksel medyadan farklı olarak iki taraflı bir iletişim ortamı sunar, Bu sayede birbirleriyle kolayca iletişim kurabilir, böylece sosyal medyada tamamen özgürüz gibi görünebilir ancak algoritmalar içerikleri filtrelemek ve kullanıcılarının ilgi alanlarına göre içerik sunmak üzerine tasarlanmıştır, bu durum bireylerin tercihlerini ve hatta davranışlarını yönlendirme potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda, günümüzün en önemli tartışma konularından biri teknolojinin sunduğu avantajlardan yararlanırken bireylerin özgürlüğünün ve psikolojik sağlığını nasıl koruyabileceğimizdir.

DOPAMİN DÖNGÜSÜ VE BAĞIMLILIK

Sosyal medya platformları kullanıcıların dikkatini çekmek ve platformda daha çok vakit geçirmelerini sağlamak amacıyla çeşitli sistemler kullanır. Beğeni, yorum ve bildirimler gibi unsurlar, beyinde ödül hissi yaratan dopamin hormonunun salgılanmasına neden olur.

Bu durum zamanla bir döngüye dönüşür; kullanıcılar bildirim almak onları mutlu ettikçe daha çok bildirim almak için platformları daha sık kullanırlar, böylece sosyal medya masum bi alışkanlık olmaktan çıkıp hem fiziksel hem mental sağlık açısından son derece tehlikeli bir bağımlılığa dönüşür.

BİLGİ KİRLİLİĞİ VE MANİPÜLASYON

Günümüz dünyası bilgiye ulaşmanın her zamankinden kolay olduğu bir dönemdir. Ancak maalesef “doğru” bilgiye ulaşmak da aynı derecede zorlaşmıştır. Sosyal medyada yayınlanan içeriklerin büyük bir kısmı herhangi bir denetimden geçmeden yayınlanmaktadır. Bu ise bilgi kirliliğine sebep olarak yanlış veya eksik bilgilerin hızla yayılmasına sebep olmaktadır.

Bilgi kirliliği insanların doğruyla yanlış ayırt etmesini zorlaştırırken, manipülasyonla ise bu yanlış bilgilerin kasıtlı olarak yönlendirilmesiyle insanların düşünce ve davranışlarını etkilemek amaçlanır, özellikle toplumsal olaylar, seçimler, kriz dönemleri vb. Durumlarda bu manipülasyonlar daha büyük etkiler yaratmaktadır. Bunun önüne geçebilmek için bireylerin karşılaştıkları bilgileri sorgulama becerisi kazanması ve dijital okuryazarlığın artırılması büyük önem taşımaktadır.

SANAL VE GERÇEKLIK ARASINDAKİ ÇİZGİ

Sosyal medyanın bireylere kendilerini çekinmeden ve istedikleri gibi ifade edebildikleri bir alan sunması bireylerin kendilerini özür hissetmelerini sağlasa da çoğu zaman gerçeklikten uzak ve idealize edilmiş bir dünya oluşmasına sebep olur. İnsanlar genellikle hayatlarının en iyi ve kusursuz anlarını paylaşırlar, bu da dışarıdan bakıldığında mükemmel bir yaşam algısı yaratır.

Bu durum genellikle iyi sonuçlara yol açmaz, diğer insanların kendilerini bu “mükemmel” hayatlarla karşılaştırıp bunun sonucunda yetersizlik hissi oluşmasına sebep olabilir, Böylece sanal dünya ve gerçeklik arasındaki fark git gide belirsizleşir.

Sonuç olarak bireylerin gerçeklik algılarının korunması için sosyal medyada gördükleri her şeyin gerçeği yansıtmadığının farkında olmaları gerekir.

F.Günümüz alt başlıkları

1)Sosyal medya platformları bireylerin düşünce ve davranışlarını nasıl etkilemektedir?

2)Manipülasyon amaçlı içerikler toplum üzerinde ne gibi etkiler yaratmaktadır?

- 3)Bilgi kirliliği bireylerin doğru bilgiye ulaşmasını nasıl zorlaştırmaktadır?
- 4)Algoritmalar, kullanıcıların karşılaştığı içerikleri ne ölçüde yönlendirmektedir?
- 5)Sosyal medya kullanımının artması bireylerin psikolojik sağlığını nasıl etkilemektedir?
- 6)Dopamin döngüsü, sosyal medya bağımlılığını nasıl tetiklemektedir?
- 7)Sosyal medyada oluşturulan kimlikler, gerçek hayattaki benlik algısını nasıl etkilemektedir?
- 8)Sosyal medyada görülen “ideal yaşamlar” bireyler üzerinde nasıl bir baskı oluşturur?
- 9)Sosyal medya şirketlerinin içerik denetimi yapması gerekli midir?

G.Gelecek Konusu ve Açıklaması

Teknolojinin hızla gelişmeye devam ettiği bir dünyada, 2035 yılına doğru ilerlerken yapay zeka ve otomasyon sistemlerinin toplum üzerindeki etkisi hızla artmakta ve belirgin hale gelmektedir. Geçmişte Sanayi Devrimi insan gücünü makine gücüne dönüştürmüş, günümüzde diğital teknolojiler düşünce ve davranışları etkilemekteyken; gelecekte ise yapay zekanın, insanların karar alma sürecini doğrudan etkileyen bir araç olma olasılığı oldukça yüksektir.

Yapay zeka teknolojileri günümüzde bile sağlık, eğitim, ekonomi ve güvenlik gibi birçok alanda aktif olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bu gelişim beraberinde önemli risklerle gelmektedir. Özellikle kişisel verilerin korunması, insanların kontrolü nasıl devam ettireceği gibi konular büyük soru işaretleri yaratmaktadır.

En büyük problemlerden bir diğeri ise otomasyonun artmasıyla birçok mesleğin ortadan kalkma veya dönüşüme uğrama ihtimalidir. Bu durum yeni iş imkanlarının oluşmasını da sağlasa da, toplumda bir ekonomik eşitsizliğin ortaya çıkma ihtimalini de oldukça arttırmaktadır. Bu nedenle gelecekte iş gücünün nasıl şekilleneceği önemli bir soru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ek olarak yapay zekanın karar verme süreçlerinde yer alması beraberinde etik ve hukuki problemler getirmektedir. Bir makinenin verdiği kararın sorumluluğu kime ait olmalıdır? İnsan mı, yoksa sistemi geliştirenler mi? Yoksa makinenin kendisi mi? Bu gibi sorular bize teknolojinin teknik yanları dışındaki ahlaki boyutlarının da ele alınması gerektiğini hatırlatır.

Sonuç olarak gelecekte teknolojinin faydalarından olabilecek en iyi şekilde faydalanıp zararlarını en aza indirmek için yenilikçi gelişmeler ile etik değerler arasında bir denge sağlanmalıdır. Aksi takdirde, kontrolsüz bir teknolojik ilerleme söz konusu olacak, ve olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

H. Gelecek Alt Başlıkları

- 1) Yapay zeka, insanın karar alma sürecinde ne kadar rol oynamalıdır?**
- 2) Otomasyonun artması iş gücünü nasıl etkileyecek ve işsizlik sorununa yol açacak mıdır?**
- 3) Yapay zeka ile ortaya çıkan yeni iş alanları kaybolan mesleklerin yerine geçebilir mi?**
- 4) Gelişen teknolojiler karşısında kişisel veriler nasıl korunabilir?**

- 5)Yapay zeka sistemlerinin adil ve tarafsız olması nasıl garanti altına alınabilir?
- 6)Bir önlem olarak teknolojik gelişmelerin hızının kesilmesi doğru mudur?
- 7)İnsanlar ve yapay zeka arasında nasıl bir iş birliği oluşturulmalıdır?
- 8)Yapay zeka tarafından alınan kararların sorumluluğu kime ait olmalıdır?
- 9)Gelecekte dijital kimlikler kişilerin gerçek kimliklerinin yerine geçebilir mi?
- 10)Teknolojinin gelişimi toplumsal eşitsizliği nasıl etkiler?

I.Kaynakça

https://tr.wikipedia.org/wiki/Sanayi_Devrini

<https://sertifika.subu.edu.tr/sanayi-devriminin-insanlik-tarihine-etkileri>

<https://acikerisim.comu.edu.tr/items/fd60ae85-7158-40b9-a4eb-778de8e503bb>

<https://dergipark.org.tr/en/pub/inifedergi/article/698823>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/178274#page=288>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/443981>

<https://jshsr.org/index.php/pub/article/view/38>

https://dergipark.org.tr/en/pub/akuiibfd/article/1458358?issue_id=82785

<https://dergipark.org.tr/en/pub/bited/article/859894>

